

Література

1. ИКАО. Руководство по проектированию аэропортов.– [3-е изд.]– Монреаль: ИКАО, 2002.– Розд. паг.
2. Малишева Н. Р. Охрана окружающей среды от шумового воздействия (правовые и организационные вопросы) / Малишева Н. Р.– К. : Наукова думка, 1984.– 144 с.
3. Про затвердження Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів : Наказ Міністерства охорони здоров'я від 19 червня 1996 р. № 173 [Електронний ресурс].– Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0379-96>
4. ИКАО. Комитет по охране окружающей среды от воздействия авиации. Шестое совещание. Монреаль, 2-12 февраля 2004 г. Доклад. Гл. 55 "Планирование и организация землепользования".

УДК 347.763:366.542-057.68(043.2)

Борцевич П.С.,
к.ю.н., доцент,
Блінов Д.О.,
студент,

Національна академія внутрішніх справ України, м. Київ, Україна

ЗАХИСТ ПРАВ ПАСАЖИРІВ У ТРАНСПОРТНОМУ ПРАВІ

Транспортна галузь України в умовах сьогодення має динамічний розвиток. Сьогодні, напевно, ніхто не уявляє своє життя без транспорту та перевезень. Кожен з нас хоча б раз у житті побував у ролі пасажирів. Однак, не кожен знає, якими правами володіє пасажир згідно з чинним законодавством України.

Відносини споживачів і транспортних організацій в суспільстві розвиваються за умов бурхливого зростання обсягу, розмаїття і технічної складності продукції, робіт і рівнем послуг. Визнання широким загалом і загальне розуміння першочерговості вирішення питань забезпечення прав людини стали однією з досягнень сучасної цивілізації. Це призвело до виникнення правового інституту захисту прав споживача.

Відносини у сфері транспортування вантажу, пасажирів, багажу регулюються Законом України "Про транспорт" [1], Цивільним кодексом України та спеціальними нормативними актами, які відображають специфіку різних видів транспорту [4].

В Україні захист прав споживачів забезпечується Законом "Про захист прав споживачів" від 12.05.91 р. № 1023-ХІІ у редакції Закону Ук-

раїни від 01.12.2005 р. № 3161-IV. Цей Закон регулює відносини між споживачами товарів (робіт, послуг) і виготовлювачами, виконавцями, продавцями різних форм власності, установлює права споживачів і визначає механізм реалізації державного захисту їхніх прав, зокрема, дозволяє громадянам домагатися реалізації своїх справедливих вимог як у судових, так і в спеціальних державних органах [2].

Також захист прав споживачів забезпечується Цивільним кодексом, Господарським кодексом, іншими національними актами законодавства, які містять положення, що стосуються захисту прав споживачів, а також міжнародними нормативними актами про захист прав споживачів.

Споживачі, що перебувають на території України, під час придбання, замовлення або використання товарів (робіт, послуг) для задоволення своїх побутових потреб мають право на [5] : 1) захист своїх прав державою; 2) належну якість продукції й обслуговування; 3) безпеку продукції; 4) необхідну, доступну, достовірну й своєчасну інформацію про продукцію, її кількість, якість, асортимент, а також про виробника (виконавця, продавця); 5) відшкодування шкоди (збитків), заподіяних дефектною або фальсифікованою продукцією, або продукцією неналежної якості, а також майнової й моральної (немайнової) шкоди, заподіяної небезпечною для життя й здоров'я людей продукцією у випадках, передбачених законодавством; 6) звернення до суду й інші вповноважені державні органи за захистом порушених прав; 7) об'єднання в громадські організації споживачів (об'єднання споживачів). Даний перелік прав споживачів не є вичерпним. Споживачі мають також інші права, встановлені законодавством про захист прав споживачів.

Держава забезпечує громадянам захист їхніх інтересів як споживачів, надає можливість вільного вибору товарів (робіт, послуг), придбання знань і кваліфікації, необхідних для прийняття самостійних рішень при придбанні й використанні товарів (робіт, послуг) відповідно до їх потреб, і гарантує придбання або одержання іншими законними способами товарів (робіт, послуг) в обсягах, які забезпечують рівень споживання, достатній для підтримки здоров'я й життєдіяльності.

В Україні захист прав громадян, як споживачів, здійснюють спеціально вповноважений центральний орган виконавчої влади в сфері захисту прав споживачів і його територіальних органів, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, органи й установи, які здійснюють державний санітарно-епідеміологічний нагляд, інші органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування відповідно до законодавства, а також суди.

Центральним органом виконавчої влади, що здійснює захист прав

споживачів, є Державна інспекція України з питань захисту прав споживачів.

Договір перевезення наділяє пасажирів певними правами, що визначають призначення самого договору та враховуючих особливості життєві обставини, що можуть виникнути у певних груп чи навіть окремих пасажирів (наприклад, повернути придбаний квиток перевізнику з одержанням його вартості за винятком встановленого збору, робити зупинки на шляху сполучення тощо). У зв'язку з цим у нормативних документах закріплюються основні права, які належать пасажирам при здійсненні перевезення будь-яким видом транспорту. Стаття 911 Цивільного кодексу України закріплює основні права пасажирів за договором перевезення, перелік яких не є вичерпним. Важливе значення щодо визначення обсягу прав та обов'язків пасажирів під час дії договору перевезення надається транспортному законодавству (частина 2 ст. 911 ЦК) [3].

Таким чином, чинне законодавство України в достатній мірі регламентує способи захисту прав пасажирів та порядок їх застосування, що значно дозволяє пасажирам реалізовувати свої права.

Література

1. Закон України "Про транспорт" від 10 листопада 1994 року // Відомості Верховної Ради України (ВВР).– 1994.– № 51.– ст. 446.
2. Закон України "Про захист прав споживачів" від 1 жовтня 1991 року // Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР).– 1991.– № 30.– ст. 379.
3. Цивільний кодекс України : науково-практичний коментар за заг. ред. Є. О. Харитонова, О. І. Харитонової, Н. Ю. Голубевої.– К. : Правова єдність, 2007.– 1140 с.
4. Правила перевезення пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом України : Наказ Мінтрансв'язку України від 27.12.2006 р. № 1196 // Відомості Верховної Ради України.– 2007.– № 26.– Ст. 1065.
5. Горчак Г. А. Законодавство України в сфері захисту прав споживачів [Електронний ресурс].– Режим доступу: http://lawhelp.dli.donetsk.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=748:zakon36&catid=79:inshe&Itemid=241.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ ВІД НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ

Актуальність теми зумовлена тим, що в умовах збільшення інтенсивності руху авіаційного транспорту, збільшення обсягів авіаперевезень, інтенсивності процесів експлуатації авіаційної техніки посилюється пряма та побічна дія авіації на навколишнє природне середовище, на здоров'я людини.

У цьому зв'язку варто підкреслити, що в числі конституційно закріплених в Україні прав людини право на безпечне для життя і здоров'я довкілля посідає помітне місце. При цьому передбачається, що воно має бути належним чином реалізовано [1, ст.ст. 50, 141]. Цілком зрозуміло, що об'єктивно виникає необхідність додаткових законодавчих гарантій.

Комплексному аналізу дії авіаційного транспорту на навколишнє природне середовище велику увагу приділяють міжнародні організації. Так, Міжнародна організація цивільної авіації (ІКАО) розробила проект міжнародних норм на емісію із авіаційних двигунів та авіаційний шум.

В той же час слід відмітити, що у вітчизняній правовій науці приділяється ще недостатньо уваги дослідженню даної проблеми. Окремі питання проблеми знайшли висвітлення лише в працях Н.В.Бондарчук, В.В.Костицького, А.В.Філіппова. Враховуючи вищезазначене, актуалізується проблема наукового аналізу існуючих в законодавстві України міжгалузевих правових механізмів, спрямованих на захист атмосферного повітря від негативного впливу цивільної авіації.

Основними джерелами забруднення навколишнього середовища серед авіаційних підприємств є стаціонарні джерела-аеропорти з приписаною до них технікою та повітряні судна, що безпосередньо використовують повітряний простір і розглядаються як пересувне джерело викидів шкідливих речовин в атмосферу.

Забруднення атмосферного повітря повітряними суднами цивільної авіації українських авіакомпаній відбувається у зв'язку із використанням газового палива, трапляються також викиди з повітряного судна і вихідного палива тощо. Ось чому Закон України "Про охорону атмосферного повітря" закріплює принцип обов'язкової стандартизації і нормування в галузі охорони атмосферного повітря [2], а Міністерство охо-